

KATECHEZA 5

CIERPLIWOŚĆ – ŚWIĘTA MONIKA

1. Modlitwa

Miłość cierpliwa jest,
łaskawa jest.
Miłość nie zazdrości,
nie szuka poklasku,
nie unosi się pychą;
nie dopuszcza się bezwstydu,
nie szuka swego,
nie unosi się gniewem,
nie pamięta złego;
nie cieszy się z niesprawiedliwości,
lecz współweseli się z prawdą.¹

2. Wprowadzenie

Cierpliwość można rozważać w różnych aspektach. Psychologicznie to sprawność/ postawa, polegająca na wytrwałym znoszeniu przykrych stanów psychicznych, towarzyszących człowiekowi w realizowaniu określonego celu.²

W Piśmie św. cierpliwość jest nie tylko postawą człowieka. Jest przymiotem Boga, wskazującym na wytrwałe znoszenie ludzkich grzechów i nieustanną gotowość zbawienia grzeszników.³ Tadeusz Żychiewicz napisał w komentarzu do Księgi Rodzaju⁴:

Jeżeli popularne powiedzenie o świętej cierpliwości ma sens – a ma go na pewno – stwierdzić przyjdzie, że cierpliwość Jahwe wobec Jego ludu była zaiste bardzo święta i zupełnie nieskończona.

---

1. 1Kor 13, 4-6.

2. Por. *Encyklopedia katolicka*, t. 3, Lublin 1985, s. 481.

3. Tamże.

4. T. Żychiewicz, *Stare Przymierze*, Kraków 2000, s. 191.

Celem katechezy jest uświadomienie, że cierpliwość jest najważniejszą cechą w miłości. Święty Paweł nie przez przypadek pisząc hymn o miłości postawił tę cechę na pierwszym miejscu. Papież Benedykt XVI pisał, że cierpliwość jest codzienną formą miłości. A Bóg zawsze jest wobec nas cierpliwy.

Wrzesień 2023: w nowym telewizyjnym cyklu redakcji katolickiej *Zrujnowani, odbudowani* jeden z nawróconych bohaterów – w młodości alkoholik, narkoman, przemytnik, przekonany o tym, że Kościół jest instytucją mafijną – na pytanie dziennikarza, co go najbardziej zachwycało w Bogu, odpowiedział: *Cierpliwość, to, że się nigdy od nas nie odwraca.*

3. Rozważanie

W naszych czasach cierpliwość stała się *passee*. Żyjemy w świecie *fast*, nie lubimy czekać na rzeczy, na uczucia. Nie chcemy na nic czekać, gratyfikacja ma być natychmiastowa. Nawet od pokolenia *baby boomers*, czyli tych urodzonych w latach 1945 - 1964 oczekuje się, że będzie się starać żyć szybciej niż ludzie w ich wieku w latach przeszłych. Młodsze pokolenia nazywane przez socjologów *X* (urodzeni 1965–1980), *Y* (urodzeni 1981–1996), *Z* (urodzeni 1997–2012) i *Alfa* (urodzeni po 2012 roku) żyją coraz intensywniej. Prawie do wszystkiego mamy dostęp praktycznie od ręki. Taka wygoda rozleniwia, uzależnia, przez co w tych obszarach naszego życia, w których na dobre efekty potrzebny jest czas, pojawia się zniecierpliwienie i frustracja. Najlepszym przykładem są relacje. Budowanie ich z drugim człowiekiem wymaga czasu i cierpliwości. Nie da się bez nich zbudować głębokich, bliskich związków. Każda pojedyncza rozmowa, każdy uśmiech, każde spojrzenie ma istotne znaczenie. Aby pojawiła się sympatia, miłość, zaufanie, są potrzebne kroki rozłożone w czasie. Oczekiwanie, że ktoś nas szybko polubi czy pokocha, nie sprawdzi się w zdecydowanej większości przypadków. To jest proces, który trwa. Proces, którego nie przyspieszy żadna aplikacja, żadna technologia.

Biblia wiele razy podkreśla znaczenie cierpliwości: *Cierpliwy jest lepszy niż siłacz, opanowany – niż zdobywca grodu*⁵; *Zachowaj spokój serca i bądź cierpliwy, a nie trać równowagi w czasie utrapienia!*⁶.

---

5. Prz 16, 32.

6. Syr 2, 2.

Wierni świeccy, realizujący swoje chrześcijańskie powołanie w małżeństwie i rodzinie, poprzez cierpliwość okazywaną na co dzień swoim bliskim okazują się prawdziwymi sługami Boga wnoszącymi w środowisko rodzinne miłość i pokój.

W adhortacji posynodalnej *Amoris laetitia*⁷ papież Franciszek w swojej refleksji poświęconej miłości w ujęciu hymnu św. Pawła zwraca uwagę na teologiczną perspektywę cierpliwości. Píše, że osoba cierpliwa *nie daje się ponieść impulsom i unika napaści. Jest to cecha Boga przymierza, który wzywa do naśladowania Go także w życiu rodzinnym*⁸. I w kolejnej części⁹:

Problem rodzi się wówczas, gdy żądamy, aby relacje były idylliczne czy też, aby ludzie byli doskonali, albo gdy stawiamy siebie w centrum i oczekujemy wyłącznie, aby działało się tak, jak chcemy. Wtedy wszystko nas niecierpliwi, wszystko prowadzi nas do reakcji agresywnych. Jeśli nie dbamy o cierpliwość, to zawsze będziemy mieli wymówki, aby reagować gniewem i w końcu staniami się ludźmi, którzy nie potrafią żyć z innymi, typami aspołecznymi, niezdolnymi do opanowania impulsów, a rodzina stanie się polem bitwy.

Ale papież zaznacza, że cierpliwość nie polega na przyzwalaniu na maltretowanie, tolerowaniu agresji fizycznej czy dopuszczaniu, aby nas sprowadzano do roli przedmiotów. Cierpliwość ma swoje granice. Wyznacza je prawo do obrony własnej godności, zdrowia i życia. Trzeba więc rozwijać w sobie zdolność do przyjmowania postaw asertywnych. Papież zachęca do otwartości na bliskich i okazywania im akceptacji¹⁰:

Ta cierpliwość umacnia się, gdy uznaję, że także druga osoba ma prawo do życia na tej ziemi wraz ze mną, taka, jaka jest. Bez względu na to, czy jest dla mnie przeszkodą, czy zmienia moje plany, czy denerwuje mnie jej sposób bycia lub jej idee, czy jeśli nie jest całkiem taka, jak się spodziewałem.

W komunikacji z werbalnej z naszym bliźnim¹¹...

---

7. *Amoris laetitia* – dalej AL; <<https://kosciol.wiara.pl/doc/3076352.Adhortacja-Amoris-laetitia-pelny-tekst/15>>, dostęp 6 VIII 2023.

8. AL 91.

9. AL 92.

10. Tamże.

11. AL 137.

Potrzeba czasu, dobrego czasu, który polega na cierpliwym i uważnym słuchaniu, aż druga osoba wyrazi wszystko, co potrzebowała wyrazić. Wymaga to ascezy, żeby nie zaczynać mówić zanim nie nadejdzie właściwy czas. Zamiast zaczynać wydawanie opinii lub rad, trzeba się upewnić, że usłyszałem to wszystko, co druga osoba potrzebowała wypowiedzieć. Wiąże się to z ciszą wewnętrzną, aby bez hałasu usłyszeć w sercu i umyśle: ogołocić się z wszelkiego pośpiechu, odłożyć na bok swoje własne potrzeby i priorytety, stworzyć przestrzeń.

4. Przykład ludzi wiary

Dla ludzi żyjących w 21. wieku (w tym oczywiście i katolików) przykładem ogromnej cierpliwości i ufności jest św. Monika. Jest ona także patronką relacji małżeńskich i rodzinnych.

Nasze i Jej życie dzielą prawie dwa tysiące lat. Monika urodziła się prawdopodobnie ok. 331/332 r. w Tagaste (Algieria). W młodym wieku poślubiła poganina Patrycjusza. Dzięki wysokiej samodyscyplinie, roztropności i cierpliwości przełamała trudny charakter i niewierność porywczego męża – wielkim pocieszeniem dla niej było to, że pod koniec swego życia przyjął chrzest i został chrześcijaninem. Także teściową, która początkowo była jej niechętna, zjednała sobie *dzięki uwadze i nieustannej cierpliwości i łagodności*.

Miała kilkoro dzieci, w tym św. Augustyna, o którego nawrócenie modliła się wytrwale i cierpliwie przez kilkanaście lat. Jej wytrwałą modlitwę Bóg wysłuchał i wynagrodził bardziej, niż się spodziewała. Augustyn nie tylko przyjął chrzest, ale został kapłanem i biskupem, wielkim teologiem i pisarzem, zakonodawcą, jednym z największych świętych w Kościele.

Inną jeszcze cechę charakteru swej matki podał św. Augustyn: *Gdzie tylko mogła, okazywała się jako czyniąca pokój*. Nie lubiła plotkarstwa. Gdy jakaś kobieta w mocnych słowach przed nią, jako przyjaciółką, wylewała swój gniew przeciw innej, *wtedy nie donosiła tej drugiej o czymkolwiek, jedynie to, co nadawało się, by je ze sobą pojednać*. Pisano o niej jako o osobie mającej dzielną duszę, niezachwianą nadzieję, silną wiarę i przenikliwy intelekt; bardzo wiele czasu poświęcała na modlitwie i rozważaniu Pisma Świętego.

Święta Monika jest przykładem cierpliwej i wytrwałej modlitwy za dzieci i mężów. Jest patronką szczególnie tych kobiet, które przeżywają kłopoty małżeńskie i nieudane małżeństwa oraz tych, które zawiodły się na swoich dzieciach lub mają z nimi kłopoty. Przez jej wstawiennictwo chrześcijańskie żony i matki zanoszą do Boga modlitwy z prośbą o ratowanie dusz swoich dzieci i mężów. Jej wspomnienie obchodzone jest w Kościele 27 sierpnia.

5. Dyskusja

— Jak dziś osoby wierzące rozumieją słowa św. Pawła z listu do Efezjan¹²?

A zatem zachęcam was ja, więzień w Panu, abyście postępowali w sposób godny powołania, jakim zostaliście wezwani, z całą pokorą i cichością, z cierpliwością, znosząc siebie nawzajem w miłości.

— Czy widać cierpliwość w rozmowach, dyskusjach rodzinnych i społecznych?
— Jak powinniśmy reagować na brak cierpliwości u naszych interlokutorów?
— Czy niektórym ludziom trudniej jest się ćwiczyć w cnocie cierpliwości?
— Czy brak cierpliwości może mieć konsekwencje zdrowotne? Wielu ludziom wydaje się, że zmieścić się w terminie to za mało! Wielu uważa, że trzeba wyprzedzać terminy, co doprowadza do chorobliwego pośpiechu. Z badań amerykańskich kardiologów Meyera Friedmana i Raya Rosenmana wynika, że ludzie żyjący w pośpiechu i dążący do perfekcji są dwa razy bardziej narażeni na choroby serca niż osoby żyjące spokojnie i okazujące cierpliwość.

6. Zadanie dla grupy lub dla członków indywidualnie

Chrześcijańska medytacja jest wyrazem miłości człowieka wobec Pana Boga. Jest próbą otwarcia serca na działanie Jego łaski, na słuchanie Jego słów. Modlitwa medytacyjna jest w gruncie rzeczy niezwykle prosta. Wymaga jednak wysiłku, cierpliwości i stałości w praktykowaniu.

A gdy nasza cierpliwość wystawiona jest na ciężką próbę, zwróćmy się do Tego, który jest źródłem wszelkiej miłości, aby obdarzył nas darem cierpliwości.

---

12. Ef 4, 1-2.

7. Modlitwa na zakończenie

Miłosierny jest Pan i łaskawy,
nieskory do gniewu i bardzo cierpliwy.
Nie postępuje z nami według naszych grzechów
ani według win naszych nam nie odpłaca.¹³

Panie, naucz mnie trudnej sztuki cierpliwości. Psalmista mówi, że jesteś nieskory do gniewu i bardzo cierpliwy. Udziel mi choć cząstki Twojej cierpliwej miłości i współczucia.

Naucz mnie okazywać współczucie innym, a tym samym sobie. Daj mi poczuć, że jestem tego godzien, że mogę współczującą cierpliwość okazać także sobie, a nie tylko innym. Że nie muszę na nią zasługiwać. Naucz mnie patrzeć z miłością na siebie i na innych, tak jak Ty patrzysz na mnie.¹⁴

8. Litania do św. Moniki

Kyrie, eleison. Chryste, eleison. Kyrie, eleison.
Chryste, usłysz nas. Chryste, wysłuchaj nas.
Ojczy z nieba, Boże, *zmiłuj się nad nami.*
Synu, Odkupicielu świata, Boże, *zmiłuj się nad nami.*
Duchu Święty, Boże, *zmiłuj się nad nami.*
Święta Trójco, Jedyny Boże, *zmiłuj się nad nami.*
Święta Maryjo, bez grzechu pierwotnego poczęta, *módl się za nami i za naszymi dziećmi.*
Święta Maryjo, wspaniała Matko Jezusa Chrystusa, *módl się za nami i za naszymi dziećmi.*
Święta Moniko, Wzorze żon, *módl się za nami i za naszymi dziećmi.*
Ty, która doprowadziłaś do nawrócenia swego niewierzącego męża, *módl się za nami i za naszymi dziećmi.*
Matko św. Augustyna, *módl się za nami i za naszymi dziećmi.*
Wymagająca i roztropna nauczycielko i strażniczko twego syna na wszystkich jego życiowych drogach,
Ty, która ostrożnie czuwałaś nad jego postępowaniem,

---

13. Ps 103.

14. <<https://www.chwila-jezuici.pl/dobre-mysli?start=192>>, dostęp 6 VIII 2023.

Ty, która dotkliwie cierpiałś z powodu jego błędów,
Ty, która nie ustawałaś w swoich błaganiach o ratunek dla jego duszy,
Ty, która nie traciłaś nadziei nawet pośród rozgoryczenia rodzącego się
w twym sercu i potoku łez,
Ty, która zostałaś napełniona pociechą, kiedy Twój syn powrócił do
Boga,
Ty, która spokojnie odeszłaś do Pana, kiedy wiernie wypełniłaś swoje
ziemskie obowiązki,
Ty, która wstawiasz się za wszystkimi matkami, które modlą się i
płaczą tak samo jak Ty,
Chroń niewinność naszych dzieci, *prosimy Cię, św. Moniko.*
Chroń je przed krzywdą ze strony złych ludzi, *prosimy Cię, św. Moniko.*
Chroń je przed niebezpieczeństwami płynącymi ze złego przykładu,
prosimy Cię, św. Moniko.
Czuwaj nad działaniem łaski w ich sercach, *prosimy Cię, św. Moniko.*
Módl się, aby wartości chrześcijańskie zakorzeniły się głęboko w ich
sercach i przyniosły wiele owoców, *prosimy Cię, św. Moniko.*
Wstawiaj się żarliwie za młodzieżą, która wchodzi w wiek dorosły,
prosimy Cię, św. Moniko.
Dla wszystkich, którzy trwają w grzechach ciężkich, wybłagaj skruchę i
szczerą nawrócenie, *prosimy Cię, św. Moniko.*
Proś za wszystkimi matkami, aby wytrwale i z gotowością wypełniały
swoje macierzyńskie obowiązki, *prosimy Cię, św. Moniko.*
Powierzaj wszystkie matki opiece Przenajświętszej Maryi Panny, Matki
naszego Pana, *prosimy Cię, św. Moniko.*
Nakłoń łaskawie serce swego umiłowanego syna, św. Augustyna, aby
ratował nasze dzieci, *prosimy Cię, św. Moniko.*
Święty Augustynie, święty synu świętej matki, *módl się za nami i za
naszymi dziećmi.*
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, *przepuść nam, Panie.*
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, *wysłuchaj nas, Panie.*
Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata, *zmiłuj się nad nami.*

P: Módl się za nami, św. Moniko.

W: Abyśmy się stali godnymi obietnic Chrystusowych.

Módlmy się: Wszechmogący Boże, który wysłuchałeś żarliwych próśb św. Moniki, spraw, prosimy, abyśmy za jej przykładem nie ustawali w naszych modlitwach i zawsze we wszystkim zgodzali się z wolą Twoją świętą. Amen.